

Skjemainformasjon

Skjema Norges dokumentarv - nominasjonsskjema
Referanse 1007777
Innsendt 20.06.2016 22:13:09

Sammendrag

Sammendrag

Tittel på dokument(er)/arkiv(er) som nomineres

Sigrid Undsets arkiv

Sammendrag (maks 3000 tegn)

Sigrid Undsets arkiv er et unikt og helhetlig vitnesbyrd om livet og arbeidet til den norske forfatteren Sigrid Undset (1882-1949). Blant bevarte forfatterarkiv skiller det seg ut ved sin fullstendighet, størrelse og kompleksitet. Undset var den tredje kvinnelige forfatteren som ble tildelt Nobelprisen i litteratur (1928), hovedsakelig for sine kraftfulle beskrivelser av livet i middelalderen i historiske romaner, trilogien Kristin Lavransdatter og tobindsromanen Olav Audunssøn. Hennes litterære verkliste omfatter også en lang rekke romaner som utforsker hennes samtidige Norge.

Arkivet dokumenterer også Undsets uredde deltakelse i offentligheten gjennom artikler, essays og taler. Kvinnespørsmål var et sentralt tema her som i litteraturen og hun inntok selvstendige standpunkter som utfordret både kvinnesaksforkjempere og konservative. Hennes særstilling i offentligheten ble ytterligere forsterket da hun i 1924 konverterte til katolisismen. Dette hindret henne likevel ikke fra å bli valgt til den første kvinnelige leder i Den norske Forfatterforening, der hun blant annet ble en tydelig talsperson for den tyske dissident Carl von Ossietzkys nominasjon til Nobels fredspris, som han mottok in absentia i 1936. Hennes arkiv vitner derfor også om forfatterstandens organisatoriske virksomhet i årene opp mot den annen verdenskrig. Bøkene hennes ble tidlig forbudt i Hitlers Tyskland, og hun måtte flykte til USA under den tyske okkupasjonen av Norge i 1940-1945. Fra sin base i New York arbeidet hun utrettelig både for Norge spesielt og for demokratiske prinsipper generelt.

Arkivet etter Undset utmerker seg også ved sitt omfang. Det inneholder håndskrevne manuskripter med egne rettelser til så godt som alle hennes romaner og til en mengde essays etc. Hennes virksomhet i USA under krigen er særlig godt dokumentert. Fra den andre enden av hennes livsløp finnes sjarmerende tegninger, miniatyrteater og annet som viser hennes fantasirikdom og interesser allerede som barn. Arkivet inneholder også en stor mengde korrespondanse med familie, venner og forfatterkolleger. Bare et fåtall av hennes brev er så langt blitt trykt.

I arkivfaglig sammenheng er arkivet etter Sigrid Undset sjeldent i sin helhet og kompleksitet. Det favner hele livsløpet til en usedvanlig kvinne og forfatter - fra tidlig barndom (9 år gammel) til død. I tillegg til å være unike spor etter Norges kanskje mest kjente og betydningsfulle kvinnelige forfatter, gir arkivet også verdifull innsikt i et ekstraordinært tidsrom preget av dramatiske hendelser og omveltninger både i Norge og i verdenssammenheng.

Opplysninger om søker

Opplysninger om søker

Navn på søker Nasjonalbiblioteket
Søkers tilknytning til den nominerte dokumentarven Eier

Kontaktperson(er)

Navn Hege Stensrud Høsøien
Stilling Direktør for Forsking og formidling
E-postadresse hege.hosoien@nb.no
Telefonnummer 23 27 61 68

Fullmaktserklæring

Jeg bekrefter at jeg har fullmakt til å nominere dokumentarven som beskrives i dette nominasjonsskjemaet til Norges dokumentarv

Navn Hege Stensrud Høsøien
Stilling Direktør for Forsking og formidling
Institusjon Nasjonalbiblioteket

Identifikasjon og beskrivelse

Identifikasjon og bekskrivelse av dokumentarven

Nøyaktig tittel på dokumentarven, omfang, datering (ytterår) og navn på institusjon/organisasjon som skal stå på et eventuelt diplom

Sigrid Undset (1882-1949): Privat arkiv, 1891-1949. Cirka 9 hyllemeter. Arkivet eies av Nasjonalbiblioteket. Arkivet inneholder brev, manuskripter, notater og diverse andre papirer vedrørende hennes liv.

Visuell dokumentasjon

- Miniatyrbrev_m_dekor.PNG
- My_american_Garden.PNG

Kataloginformasjon/arkivbeskrivelse/arkivreferanse

Proveniens (opprinnelse)

Grunnlaget for Nasjonalbibliotekets bestand av Undsets papirer ble lagt av Undset selv i 1928 , da hun ga biblioteket trykkmanuskriptet til den prisbelønte romanen Kristin Lavransdatter, håndskrevet i tre bind. Etter hennes død i 1949 skjedde en gradvis tilvekst ved gaver og kjøp, særlig fra familien. Slik kom noen viktige manuskripter av litterære verk og artikler i bibliotekets eie. Den største mengden ble mottatt i 1998 da hennes eiendom, inkludert det som fortsatt fantes der av hennes papirer, ble overdradd til det offentlige.

Bibliografi

Om Undset selv er det publisert utallige bøker og artikler, hvorav mange er samlet i denne bibliografien (1907 - 2007): <http://www.nb.no/baser/undset/>

Basert på selve arkivet, er det følgende publikasjoner som peker seg ut:

- Krane, Borghild: Sigrid Undset: liv og meninger, Oslo 1970
- Ørjasæter, Tordis: Menneskenes hjerter: Sigrid Undset - en livshistorie, Oslo 1993
- Slapgard, Sigrun: Dikterdronningen: Sigrid Undset, Oslo 2007
- Undset, Sigrid: Essays og artikler 1910-49, utgitt ved Liv Bliksrud, 4 bind, Oslo 2004-08

En beskrivelse av arkivet er gitt i Tone Modalsli: Sigrid Undset - materialet i Håndskriftsamlingen. Gymnadenia: medlemsblad for Sigrid Undset selskapet, 2001, s. 20-23.

Støtteerklæringer

- Liv Bliksrud, professor emeritus, Universitetet I Oslo, liv.bliksrud@iln.uio.no
- Sigrun Slapgard, forfatter og journalist, NRK, Oslo sigrun.s@online.no
- Claudia Berguson, Professor in Norwegian & Scandinavian Studies, Pacific Lutheran University, Tacoma, Washington, berguscj@plu.edu

Støtteerklæring

Ingen vedlegg lastet opp

Juridiske forhold

Juridiske forhold

Hvem eier dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Nasjonalbiblioteket
Adresse	2674 Solli, 0203 Oslo
Telefon	810 013 00
E-post	nb@nb.no

Hvem forvalter dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Nasjonalbiblioteket
Adresse	2674 Solli, 0203 Oslo
Telefon	810 013 00
E-post	nb@nb.no

Tilgang

Vil det være faktorer som begrenser offentlig tilgang til dokumentene? Beskriv dem i så fall nedenfor.

Arkivet er tilgjengelig for forskere og andre interesserte i Nasjonalbibliotekets spesiallesesal for sjeldent materiale. Det er fullt katalogisert og er søkbart gjennom katalogen www.nb.no/hanske . Innsyn i noen deler av familiens korrespondanse er imidlertid underlagt søknadsplikt fram til Undset faller i det fri i 2020.

Med tillatelse fra Aschehoug forlag, som er rettighetshaver til materialet, har Nasjonalbiblioteket digitalisert deler av arkivet. Etter 2020 vil det bli mulig å digitalisere og tilgjengeliggjøre adskillig mer.

Opphavsrett

Beskriv den opphavsrettslige statusen til dokumentarven.

Undsets egne skrifter er underlagt opphavsrettslig beskyttelse til 1. januar 2020. På samme måte er brev til henne underlagt opphavsrettslig beskyttelse på inntil 70 år etter brevskrivners død.

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Autentisitet

Arkivets autentisitet er hevet over enhver tvil, og proveniens er bekreftet, jfr. punkt. 3.

Nasjonal betydning

Undsets arkiv utgjør et viktig kildegrunnlag for norsk historie, både politisk og kunstnerisk, og ikke minst for studier av forfatteren selv og hennes verk. Arkivet består av unike papirer, originalmanuskripter og brev. Bare noe er kopiert (på papir eller digitalt), og kopier kan aldri helt erstatte originalene, som står i umiddelbar forbindelse med den som skapte dem, og situasjonen de ble til i. Hvis originalmaterialet blir ødelagt eller forsvinner, vil viktige kilder til kunnskap bli tapt for alltid.

Tilleggsriterier

Dokumentenes nasjonale betydning må bli bekreftet gjennom ett eller flere av disse kriteriene

Tid

Undset uttrykte betydelig motstand mot nazismen i en avgjørende og dramatisk tid for verden. Hennes artikler og essay er uttrykk for en modig og styrkende stemme i en tid der forfatterne ble tvunget til å velge side. Arkivmaterialet gir et unikt innblikk i utviklingen og etableringen av en slik stemme. Arkivet gir også innsyn i utviklingen av Den norske Forfatterforening både som sentralt organ for norske forfattere og som forkjemper for ytringsfrihet internasjonalt.

Sted

Dokumentene beskriver Norge, Europa og USA i skjønnlitteratur og sakprosa - både i samtid og fortid.

Mennesker

Vi henviser til den generelle beskrivelsen av arkivet ovenfor.

Emne og tema

Sigrid Undsets forfatterskap har hatt betydelig innflytelse på generasjoner av norske forfattere og debattanter etter henne. Vi viser dessuten til punktet om sosial, åndelig og kulturell verdi.

Form og stil

Sigrid Undset ble tildelt Nobelprisen for sin enestående innlevelse og evne til å skildre mennesker, miljø og begivenheter.

Sosial, åndelig eller kulturell verdi

Både i sitt skjønnlitterære, politiske og private liv var Sigrid Undset opptatt av temaer som stadig er aktuelle: Menneskets forhold til religion, den tradisjonelle versus den moderne kvinnerollen, undertrykkelse av utsatte grupper og migrasjon som følge av krig og fattigdom. I hennes etterlatte papirer granskes disse temaene i sin fulle bredde. Undsets bøker er populære den dag i dag og oversatt til mange språk. Biografien om henne er også oversatt til flere språk og når dermed et stort publikum (Ørjasæter blant annet til fransk, Slapgard blant annet til russisk). Liv Ullmanns filmatisering av Kristin Lavransdatter fra 1995 bidro til fornyet popularitet også i utlandet.

Utfyllende opplysninger

Utfyllende opplysninger

Sjeldenhet

Se punktet for nasjonal betydning

Integritet

Arkivet er svært omfattende, det består av papirer eid av Sigrid Undset selv og hennes familie og dokumenterer hele hennes liv og virksomhet. Det er i god stand.

Representativitet

Arkivet er nominert som representant for et stort forfatterarkiv, men spesielt fordi dette forfatterskapet er enestående i sin bredde, sin kunstneriske kraft og sin anseelse, både nasjonalt og internasjonalt.

Konsultasjon og samtykke

Konsultasjon og samtykke

Har dokumentarvens eier(e) og forvalter(e) blitt orientert om og godkjent nominasjonen?

Ja

Vurdering av risiko

Vurdering av risiko

Gi en beskrivelse av i hvor stor grad den nominerte dokumentarven er truet.

I forhold til sin alder og beskaffenhet er dokumentet i god tilstand og oppbevares under gode, stabile forhold. Se også punkt 9.

Bevaringsplan

Bevaringsplan

Inngår dokumentarven i en bevaringsplan?

Ja

Hvis ja, last opp et sammendrag av bevaringsplanen. Hvis nei, last opp opplysninger om de nåværende bevaringsforholdene og forvaltningen av dokumentarven.

Vedlegg

- My_american_Garden.PNG
- Miniatyrbrev_m_dekor.PNG
- Bevaringsplan_NB.pdf

Resultat og tilleggsinformasjon

Resultatet av nominasjonen og ev. tilleggsinformasjon

Hva ønsker din institusjon å oppnå ved å få dokumenter innskrevet i Norges dokumentarv? Kom med eventuell tilleggsinformasjon som støtter en innskriving i Norges dokumentarv.

Med nominasjonen til Norges dokumentarv ønsker Nasjonalbiblioteket å løfte fram dokument fra samlingen som har stor nasjonal betydning, og som styrker representativitet og mangfold i Norges dokumentarv med hensyn til kjønn, medietype og historisk periode.